राजीगन्धकहिङ्गुभिः परिमितैः शुक्त्या पचेत् सार्षपं
तैलं प्रस्थमितं घृतस्य कुडवं पात्रं तथार्काद्रसम्"।
हृत्पाषाणं मनःशिला।
"गोमूत्रञ्च तथा विनीय सकलं पूतं घृतं रोगिणे
दद्यात् कुष्ठविचर्चिकादिषु भिषक् नाम्ना तु षड्-
विन्दुकम्"। इति षड्बिन्दुतैलम् ॥ ६१ ॥
"सर्व्वकुष्ठे सर्व्वव्रणे सर्व्वत्र गलिते क्षते।
नक्तमालं हरिद्रे द्वे अर्कं तगरमेव च ॥
करवीरवचाकुष्ठं आस्फोता रक्तचन्दनम्।
मालती सिन्धुवारश्च मल्लिका सप्तपर्णकम् ॥
एषामर्द्धपलान् भागान् विल्वस्य द्विपलं तथा।
चतुर्गुणे गवां मूत्रे तैलप्रस्थं विपाचयेत् ॥
श्वित्रविस्फोटकिटिमकीटलूताविचर्चिकाः।
कण्डूकच्छुरिकायाञ्च ये व्रणा विषदूषिताः ॥
ते सर्व्वे नाशमायान्ति तमः सूर्य्योदये यथा ॥
विषतैलमिदं नाम्ना सर्व्वव्रणविशोधनम्"॥
इति विषतैलम् ॥ ६२ ॥
"सोमराजी हरिद्रे द्वे सर्षपाः कुष्ठमेव च।
करञ्जैड़गजावीजं यत्राक्षारवधस्य च ॥
विपचेत् सार्षपं तैलं गाढ़ीदुष्टव्रणापहम्।
अनेनाशु प्रशाम्यन्ति कुष्ठान्यष्टादशैव तु ॥
गोलिका पिड़का व्यङ्गा गम्भीरं वातशोणितम्।
कण्डूकच्छुप्रशमनं दद्रुपामानिवारणम्"॥
इति सोमराजीतैलम् ॥ ६३ ॥
"सोमराजीतुलाक्वाथे यथा दद्रुघ्नस्य च।
गोमूत्रस्य तथा पात्रे कल्कं दत्त्वा विचक्षणः ॥
विपचेत् कार्षिकैर्भागैः कटुतैलाढ़कं भिषक्।
चित्रकं लाङ्गलाख्या च नागरं कुष्ठमेव च ॥
हरिद्रा नक्तमालञ्च हरितालं मनःशिला।
आस्फोतार्ककरवीरं सप्तपर्णञ्च गोमयम् ॥
खदिरो निम्बपत्रञ्च मरिचं कासमर्द्दकम्।
एतानि श्लक्ष्णपिष्टानि कल्कं दत्त्वा विचक्षणः ॥
हन्ति सर्व्वाणि कुष्ठानि क्रिमिदुष्टव्रणानि च।'
किटिमं दद्रुजातञ्च गात्रवैवर्ण्यमेव च ॥
विशीर्णचर्म्ममांसादिदृढ़ीकरणमुत्तमम्।
प्राक्तुरोगं तथा कण्डूं विसर्पं हन्ति दारुणम्।
ये चान्ये लग्नता रोगास्तांस्तु शीघ्रं व्यपोहति"॥
इति बृहत्सोमराजीतैलम् ॥ ६४ ॥
"मरिचाक्षिलाब्दार्कपयोऽम्बारिजटाजिटत्।
शङ्खद्रवविशालाक्ष निशायुक्तदारुचन्दनैः ॥
कटुतैलात् पचेत् प्रस्थं द्वाक्षैर्विषपलान्वितैः।
सगोमूत्रैस्तदभ्यङ्गाद्दुश्चित्रविनाशनम् ॥
सर्व्वेष्वपि च कुष्ठेषु तैलमेतत् प्रशस्यते"॥
इति मरिचाद्यं तैलम् ॥ ६५ ॥
"मरिचं जिटता दन्ती क्षीरमार्कं शङ्खद्रवः।
देवदारु हरिद्रे द्वे मांसी कुष्ठं सचन्दनम् ॥
विशाला करवीरञ्च हरितालं मनःशिला।
चित्रको लाङ्गलाख्या च विड़ङ्गं चक्रमर्द्दकम् ॥
शिरीषं कुटजो निम्बः सप्तपर्णः सुहामृता।
शम्याको नक्तमालोऽब्दं खदिरं पिप्पली वचा ॥
ज्योतिष्मती च पलिका विल्वस्य द्विपलं भवेत्।
चाढ़कं कटुतैलस्य गोमूत्रञ्च चतुर्गुणम् ॥

मृत्पात्रे लौहपात्रे वा अग्नेर्मृदमिना पचेत्।
पक्वा तैलवरं क्षौतन्मन्दयेत् कुष्ठकान् व्रणान् ॥
पामाविचर्चिकादद्रुकण्डूविस्फोटकानि च।
वलयः पलितं छाया नली व्यङ्गं तथैव च ॥
अभ्यङ्गेन प्रणश्यन्ति सौकुमार्य्यञ्च जायते।
प्रथमे वयसि स्त्रीणां यासां नस्यन्तु दीयते ॥
परामपि जरां प्राप्य न स्तना यान्ति नम्रताम्।
वलीवर्द्दस्तुरङ्गो वा गजो वा वायुपीड़ितः ॥
त्रिभिरभ्यङ्गनैर्गाढ़ं भवेन्मारुतविक्रमः"॥
कटुतैल १६ सेर, गोमूत्र ६४ सेर, कल्कार्थं
मरिचादीनां प्रत्येकं १ पल, बिल्व २ पल।
इति बृहन्मरिचाद्यं तैलम् ॥ ६६ ॥
"सप्तपर्णस्तथा काली गुड़ूची पिचुमर्द्दकम्।
शिरीषञ्च महातिक्ता जया तुम्बी मृगादनी"॥
काली कालिया लता ॥
"निशादशपलान् भागान् जलद्रोणे विपाचयेत्।
तैलप्रस्थं समादाय गोमूत्रञ्च चतुर्गुणम् ॥
आरग्वधो भृङ्गराजो जयाधुस्तूररात्रयः।
इन्द्राशनाग्निखर्ज्जूरं गोमयार्कसुहीच्छदम् ॥
तैलतुल्यं प्रदातव्यं खरसञ्च पृथक् पृथक्।
महाकालवचा ब्राह्मी तुम्बाग्निमन्थपुत्रिका ॥
कुचेला कुलका रात्रिर्मेघनामा च यत्रिका।
सम्याकमर्कक्षीरञ्च कासुन्देश्वरमूलकम्"॥
कासुन्दमूलकं कालकासुन्दामूलम्। कासुन्दः
खरमर्द्दकमिति क्वचित्पाठः तन्मते ईश्वरमूलस्थाने
अपामार्गमूलम्।
"आशु गिड़ी महातिक्ता विशाला कृपिपत्रकम्।
पूतिकास्फोत मूर्व्वा च सप्तपर्णं शिरीषकम्"॥
कृपिपत्रकं विक्षातिपत्रम्॥
"कुटजं पिचुमर्द्दञ्च महानिम्बं तथैव च।
गुड़ूची चन्द्ररेखा च सोमराट् चक्रमर्द्दकम् ॥
तुम्बुरुभृङ्गमध्याङ्गकन्दकं कटुरोहिणी।
शटीदार्व्वी चित्रत् पद्मग्रन्थिकागुरुपुष्करम् ॥
कर्पूरं कट्फलं मांसी मुरेलाटरसामयम्।
एतेषां कार्षिकैः कल्कैर्गाढ़ा कन्दर्प उच्यते ॥
अष्टादशविधं कुष्ठं ग्रन्थिमज्जगतं तथा।
हस्तपादाङ्गुलीसन्धिगलितं सर्व्वसन्धिषु ॥
अधिकानि च मांसानि यस्य गात्रे भविष्यति।
नासाकर्णाक्षिवैकल्यं भेकाकारवपुस्त्वचम् ॥
श्वेतं रक्तं तथा कुष्ठं नानावर्णं विषादिकम्।
श्वित्रं बहुविधञ्चैव वातशोणितमेव च ॥
कपालं क्रिमिजं कुष्ठं कण्डूदद्रुविचर्चिकाम्।
पामादिस्फोटकादीनि क्रिमिहृद्धि तथैव च ॥
कटीदद्रुं मसूरीञ्च किटिमं रक्तमण्डलम्।
कुष्ठमौड़ुम्बरं पद्मं महापद्मं तथैव च ॥
गलगण्डार्व्बुदं हन्याद्गण्डमालां भगन्दरम्।
वातजं पित्तजञ्चैव श्लेष्मजं सान्निपातिकम् ॥
एकोल्बणं द्व्युल्बणञ्च कुष्ठं हन्यान्न संशयः"॥
इति कन्दर्पसारतैलम् ॥ ६७ ॥ * ॥
"भल्लातकानां पवनोद्धतानां
हन्तव्यदानाञ्च यदाढ़कं स्यात्।
तच्चेत्कार्षूर्णकल्कैर्विदध्य

प्रक्षालयित्वा विक्षिप्तेत् प्रवाते ॥
शुष्कं पुनस्तद्विदलीकृतञ्च
ततः पचेदम्बु चतुर्गुणाम्बु।
तत्पादशेषं परिपूतशीतम्
क्षीरेण तुल्येन पुनः पचेत्तु ॥
तदर्द्धया शर्करया विकीर्णं
ततः खलेनोन्मथितं विधाय।
तत् सप्तरात्रादुपजातवीर्य्यं
सुधारसादप्यधिकत्वमेति ॥
प्रातर्विबुद्धः कृतदेवकार्य्यो
मात्राञ्च खादेत् स्वशरीरयोग्याम्।
न चान्नपाने परिहार्य्यमस्ति
न चातपे चाध्वनि मैथुने च ॥
यथेष्टचेष्टो विहितोपयोगा-
द्भवेन्नरः कामनराधिगौरः।
अनन्यमेधा नरसिंहतेजा
हृष्टेन्द्रियोऽव्याहतबुद्धिसत्त्वः ॥
दन्ताश्च शीर्णाः पुनरुद्भवन्ति
केशाश्च शुक्लाः पुनरेव दिव्याः।
नीलाञ्जनाभिप्रतिमा भवन्ति
त्वचो विवर्णाः पुनरेव दिव्याः ॥
विशीर्णकर्णाङ्गुलिनासिकोऽपि
क्रिम्यर्द्दितो भिन्नगलोऽपि कुष्ठी।
सोऽपि क्रमादङ्कुरितायशाख-
स्तरुर्यथा भाति नभोऽम्बुसिक्तः ॥
उद्भान् मयूरान् जयति स्वरेण
वर्णेन नागस्तुरगो जवेन।
रसायनस्यास्य नरः प्रसादा-
द्बृहस्पतेरप्यधिकोऽपि बुद्ध्या ॥
यद्यान् विशालान् पुनरक्षिदोषान्
भङ्गाति शीघ्रं न च नश्यते तु।
कुर्व्वन्निमं कल्पमनल्पबुद्धि-
र्जीवन्नरो वर्षशतानि पञ्च ॥
राजा ह्ययं सर्व्वरसायनानां
चकार योगं भगवानगस्त्यः"॥
इति अमृतभल्लातकम् ॥ ६८ ॥
"निम्बं गोपाखा कट्टी जायन्ती त्रिफला घनम्।
पण्टारखजानन्तावचाखदिरचन्दनम्"॥
अरखजं हाकुचबीजम्।
"पाठा शुण्ठी शटी भार्गी वासा भूनिम्बवत्सकम्।
श्यामेन्द्रवारुणी मूर्व्वा विड़ङ्गेन्द्रविषानलम् ॥
हस्तिकर्णामृता द्रेका पटोलं रजनीद्वयम्।
कर्णारग्वधसप्ताङ्गज्यावेत्रोवटापलम्"॥
द्रेका महानिम्बम्। कर्णारग्वधः शोणालिफल
मज्जा।
"भूकन्दं दशपर्णञ्च जिङ्गी पद्माटमूषली।
विश्वक्सेना च कैटर्य्यं शरपुङ्खा क्षीरकाकुली ॥
एषां द्विपलिकान् भागान् जलद्रोणे विपाचयेत्।
अष्टभागावशेषन्तु कषायमवतारयेत् ॥
भल्लातकसहस्राणि त्रीणि छिन्नार्द्धमेऽम्भसि।
चतुर्भागावशेषन्तु कषायमवतारयेत् ॥
तौ कषायौ समादाय वस्त्रपूतौ च कारयेत्।